ROCZNIKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA MATEMATYCZNEGO
Seria II: WIADOMOŚCI MATEMATYCZNE VII (1964)

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Protokół Nr 18
z Walnego Zgromadzenia Polskiego Towarzystwa Matematycznego z dnia 11 maja 1963 roku w Zakopanem

Prezes prof. W. Ślebodziński otworzył obrady Walnego Zgromadzenia o godzinie 9.30 w domu wczasowym Związku Nauczycielstwa Polskiego „Modrzejów" w Zakopanem w obecności 40 delegatów oraz wielu gości.

Minutą ciszy uczczono pamięć zmarłego prof. Witolda Pogorzelskiego.

Przyjęto następujący porządek obrad:

I. Przyjęcie protokołu ostatniego Walnego Zgromadzenia.
II. Sprawozdanie Zarządu Głównego.
III. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.
IV. Dyskusja.
V. Uchwalenie absolutorium ustępującemu Zarządowi.
VI. Uchwalenie preliminarza na rok 1964.
VII. Zmiana statutu PTM.
VIII. Wnioski Zarządu Głównego i agend PTM.
IX. Wybór władz PTM.
X. Wybór jury nagród PTM.
XI. Wolne wnioski.

Wiceprezes prof. R. Sikorski przedłożył sprawozdanie z działalności PTM w roku 1962. Sprawozdanie zostało uzupełnione informacjami o bieżących pracach PTM w pierwszym półroczu 1963 roku. W szczególności prof. Sikorski omówił memorandum PTM do władz państwowych w sprawie trudności kadrowych na wyższych uczelniach i rekrutacji młodzieży na studia matematyczne stwierdzając, że popularyzacja studiów matematycznych wśród młodzieży szkolnej jest jednym z najpilniejszych zadań PTM. Prof. Sikorski poinformował także zebranych o powołaniu dwóch zespołów Komisji Szkolnictwa Wyższego: Zespołu I studiów nieuniwersyteckich pod przewodnictwem prof. Wrony i Zespołu II studiów uniwersyteckich pod przewodnictwem prof. Mazura.

W zastępstwie nieobecnego skarbnika sprawozdanie finansowe za rok 1962 zostało przedłożone przez sekretarza dra Iwińskiego.

Sprawozdanie komisji Rewizyjnej zostało odczytane przez doc. Jeśmanowicza.

Dyskusję nad sprawami szkolnictwa średniego zagaił prof. W. Janowski przewodniczący odpowiedniej komisji PTM. Prof. Janowski zwrócił uwagę na trzy ważne zagadnienia:

1. Zwiększenie kadr wykwalifikowanych nauczycieli matematyki. Powinna być rozwinięta szeroko zakrojona, trwała akcja propagandowa za studiami matematyki, jak również akcja mająca na celu wydatne zwiększenie kadr nauczycielskich.

2. Kwalifikacje nauczycieli matematyki. Komisja Szkolnictwa Średniego wyraża zaniepokojenie w związku z pogłoskami o zamiarze obniżenia wymagań odnośnie cenzusu dla kandydatów na nauczycieli matematyki w szkole średniej. Istnieją uzasadnione obawy, że absolwenci studiów nauczycielskich mogą niebawem uzyskać prawo nauczania w szkołach średnich.

3. Wprowadzenie w życie nowych programów matematyki. Komisja wyraża obawy o losy nowego programu. Nic nie wskazuje na to, aby ten program mógł wejść w życie w zapowiedzianym terminie. Brak wiążących informacji w tej sprawie utrudnia akcję szkolenia nauczycieli i przygotowania ich do realizowania nowego programu oraz hamuje przygotowywanie podręczników.

W dyskusji nad sprawami szkolnictwa średniego zabrali głos mgr J. Pawelec, doc. L. Jeśmanowicz, prof. W. Wrona, dr B. Gleichgewicht, prof. R. Sikorski, dr T. Iwiński, prof. E. Marczewski. Dezyderaty Komisji Szkolnictwa Średniego, zreferowane przez prof. W. Janowskiego, zostały poparte. Zwrócono uwagę na bardzo dobrze rozwijającą się współpracę Ministerstwa Oświaty z PTM i na konieczność nawiązania bezpośrednich rozmów przedstawicieli naszej Komisji z przedstawicielami Ministerstwa Oświaty. Poruszono również następujące zagadnienia:

1. Komisja Szkolnictwa Średniego nie powinna zaniechać pracy nad zagadnieniami dalszych zmian programów i metod nauczania (prof. W. Wrona).

2. Powinna być prowadzona działalność w kierunku przygotowywania nauczycieli do realizacji nowych programów. Należy organizować konferencje dla nauczycieli, opracowywać nowe podręczniki a nawet konspekty poszczególnych lekcji. Jak wykazała konferencja w Sulejówku, tymi metodami łatwo pokonać konserwatyzm i uprzedzenia w stosunku do reformy.

Dyskusję nad działalnością Komitetu Głównego Olimpiady Matematycznej zagaił jej kierownik prof. E. Otto. Podając informacje o wynikach XIV Olimpiady, prof. Otto zwrócił uwagę, że na studia matematyczne idzie tylko niewielka część młodzieży, która osiągnęła dobre rezultaty w zawodach; większość wybiera studia politechniczne. Należy więc

zwiększyć propagandę atrakcyjności studiów matematycznych. Współpraca Olimpiady z nauczycielstwem nie zawsze układa się pomyślnie, są szkoły, które nie podają do wiadomości uczniów tekstów zadań Komitetów Olimpiady.

W dyskusji nad sprawozdaniem prof. E. Otto udział wzięli prof. S. Hartman, mgr J. Pawelec, doc. D. Rolewicz, doc. Z. Semadeni, doc. L. Jeśmanowicz, dr W. Żelazko. Dyskusja ta dotyczyła zagadnień propagandowych, form współpracy ze szkołą. Doc. L. Jeśmanowicz zwrócił uwagę na, jak to nazwał „białe plamy matematyczne" na mapie Polski, tj. na okręgi nie objęte naszą działalnością. W związku z tym zaproponował zainteresowanie tym zagadnieniem Okręgowych Komitetów Olimpiady Matematycznej, których aparat organizacyjny można by wykorzystać w szczególności w okresach przerw działalności tych komitetów. Należałoby powołać do Komitetów Olimpiady kierowników wszystkich wojewódzkich ośrodków metodycznych.

Dyskusję nad działalnością Komisji Popularyzacji zagaił doc. L. Jeśmanowicz (przewodniczący), a w ramach tej dyskusji przemawiali: prof. R. Sikorski, prof. E. Marczewski, prof. S. Hartman, dr T. Gerstenkorn. Zwrócono uwagę na 1° konieczność współpracy pomiędzy Komisją Popularyzacji a innymi komisjami PTM (wspólne posiedzenia, wspólne plany) oraz Komitetem Głównym Olimpiady Matematycznej, 2° popularyzację matematyki na terenie szkoły ze szczególnym uwzględnieniem dostarczania uczniom klas X i XI informacji o studiach i zawodzie matematyka, 3° na konieczność stosowania nowocześniejszych środków popularyzacji nauki i przekazywania informacji.

Prof. W. Wrona otworzył dyskusję nad sprawami nauczania matematyki w szkole wyższej, składając sprawozdanie z działalności Zespołu I nowo utworzonej Komisji Szkolnictwa Wyższego. Komisja rozpoczęła pracę w marcu br. (odbyły się dwa posiedzenia Komisji i dwa posiedzenia jej zespołu roboczego). Komisja zajęła się opracowaniem dwu zagadnień: 1° nowego programu matematyki dla politechnik odpowiadającego obecnym potrzebom, 2° planu kształcenia kadr pracowników naukowych. Oba zagadnienia mają ważne znaczenie dla przyszłości politechnik i innych uczelni. W sprawie pierwszej Komisja opracowała projekty nowych programów i przekaże je Ministerstwu Szkolnictwa Wyższego z propozycją wprowadzenia ich w życie; w sprawie drugiej Komisja poprze projekt utworzenia wydziałów matematycznych na politechnikach w miarę możliwości kadrowych (w chwili obecnej na Politechnice Warszawskiej). Prof. W. Wrona zreferował zasady projektu programów oraz przytoczył argumenty, przemawiające za kształceniem matematyków również na politechnikach.

Zespół I Komisji Szkolnictwa Wyższego przewiduje utworzenie nowego czasopisma, poświęconego twórczości matematyków współ-

pracujących z technikami i przedstawicielami innych nauk stosowanych.

Sprawozdanie prof. Wrony wywołało niezwykle ożywioną dyskusję, w której zabrały głos następujące osoby: doc. Cz. Kluczny, prof. R. Sikorski, prof. S. Mazur, prof. A. Mostowski, prof. E. Otto, prof. E. Marczewski, prof. Z. Butlewski, dr G. Majcherowa, prof. W. Krysicki, prof. S. Hartman, doc. D. Gładysz, prof. W. Wrona i doc. Z. Semadeni. W dyskusji tej gorąco poparto powołanie przez Zarząd Główny dwóch zespołów Komisji Szkolnictwa Wyższego i rozpoczęcie prac teoretycznych nad koniecznymi reformami w kierunku modernizacji programów i przyspieszenia kształcenia kadr matematycznych. Poparto wysunięte przez Zespół I projekty większego ujednolicenia programów matematycznych na politechnikach, podziału materiału na kurs wstępny przeznaczony w zasadzie dla wszystkich wydziałów i większego zróżnicowania wykładów na dalszych latach studiów, zerwania z zasadą zakończenia wykładów matematyki na drugim roku studiów i rozłożenia wykładów na wszystkie lata studiów. Poparto również pomysł matematyków wrocławskich stworzenia technicznych studiów teoretycznych na politechnikach z obszernym programem matematycznym oraz starania matematyków pracujących na Politechnice Warszawskiej o stworzenie tam Instytutu Matematycznego.

Nie było natomiast jednomyślności w sprawie projektu utworzenia wydziałów matematyczno-fizycznych na niektórych politechnikach. Przeciwko temu projektowi wypowiedzieli się prof. S. Mazur, prof. A. Mostowski, prof. E. Marczewski, prof. S. Hartman oraz doc. S. Gładysz. Przytoczono przy tym następujące argumenty: 1° brak dostatecznie licznej kadry samodzielnych pracowników naukowych na politechnikach i uniwersytetach, 2° sytuacja obecna w zakresie kadr wymaga koncentracji wysiłków na uniwersytetach, nie zaś rozpraszania sił, 3° wydziały uniwersyteckie powinny kształcić matematyków, pracowników naukowych. dla wszystkich wyższych uczelni, 4° stopnie naukowe z nauk matematycznych powinny być nadawane przez uniwersytety i Instytut Matematyczny PAN.

Zwolennicy stopniowego tworzenia wydziałów matematycznych na politechnikach (prof. W. Wrona, prof. E. Otto, prof. Z. Butlewski, dr G. Majcherowa, prof. W. Krysicki) przytoczyli następujące argumenty: 1° Sytuacja kadrowa na politechnikach pogarsza się, a wobec dalszego szybkiego zwiększania liczby studentów w następnych latach sytuacja mogłaby ulec dalszemu zaostrzeniu. Ponieważ podobna sytuacja panuje na uniwersytetach, przeto wobec stałego wzrostu zapotrzebowania matematyków w różnych zawodach uniwersytety nie pomogą politechnikom. Radykalnym, ale i skutecznym sposobem zaradzenia jest tworzenie wydziałów matematycznych na politechnikach. 2° Istnieją realne możliwości

stworzenia takiego wydziału na Politechnice Warszawskiej, na której jest zatrudnionych 10 samodzielnych pracowników naukowych, matematyków, gdy tymczasem niektóre uniwersytety posiadają 2 samodzielnych pracowników matematyków. 3° Współczesne potrzeby w zakresie wykształcenia wymagają większego zróżnicowania programów i między innymi stworzenia typu matematyka współpracującego z technikami i przedstawicielami innych nauk stosowanych. 4° Na politechniki wstępuje młodzież uzdolniona pod względem matematycznym, istnieje więc tam silna baza rekrutacyjna.

Dyskusję w tej sprawie podsumował prof. R. Sikorski stwierdzając, że wobec rozbieżności poglądów sprawa ta powinna stać się przedmiotem wspólnych szczegółowych studiów obu zespołów Komisji Szkolnictwa Wyższego.

W sprawach wydawnictw PTM dyskusję zagaił w zastępstwie naczelnego redaktora doc. Z. Semadeni, stwierdzając, że Komitet redakcyjny „Prac Matematycznych" dąży do podniesienia poziomu naukowego czasopisma, czego wyrazem jest wprowadzenie języków kongresowych.

W dyskusji ogólnej doc. A. Wakulicz poruszył sprawę pisania podręczników i skryptów i wskazał na trudności wydawnicze autorów, w szczególności na brak jednolitych kryteriów przy kwalifikowaniu skryptów i książek do druku.

Doc. L. Jeśmanowicz przypomniał o sprawie doktoratów dla nauczycieli matematyków i dopuszczaniu prac doktorskich z zakresu dydaktyki matematyki; również podręczniki o wysokich zaletach dydaktycznych mogłyby być uznawane za prace doktorskie.

Na tym zakończono obrady przedpołudniowe.

Po przerwie przewodniczył prof. R. Sikorski.

Wniosek Komisji Rewizyjnej o udzielenie absolutorium ustępującemu Zarządowi Głównemu uzupełniony wnioskiem prof. E. Marczewskiego o wyrażenie ustępującemu Zarządowi, a w szczególności Prezesowi W. Ślebodzińskiemu i Wiceprezesowi R. Sikorskiemu, gorącego podziękowania za owocną działalność — uchwalono przez aklamację.

Dr T. Iwiński zreferował preliminarz na rok 1964 uchwalony przez Zarząd Główny. Preliminarz ten uchwalono bez poprawek jednomyślnie, upoważniając jednocześnie Zarząd Główny do dokonania koniecznych zmian po ustaleniu przez władze PAN wysokości dotacji na rok 1964.

Prof. Sikorski przypomniał powody konieczności dokonania zmian w statucie PTM. Zaproponowane przez Zarząd Główny zmiany zostały zakomunikowane delegatom i Zarządom Oddziałów w dniu 5 marca 1963 roku. Dalszych zmian nie zgłoszono, wobec czego prof. R. Sikorski zarządził głosowanie. Projekt Zarządu Głównego został uchwalony jednomyślnie.

Jednocześnie Walne Zgromadzenie upoważniło Zarząd Główny do dokonania ewentualnych zmian redakcyjnych w statucie na zalecenie władzy rejestracyjnej.

Uchwalono następujące wnioski Zarządu Głównego i agend PTM.

1. Roczna składka członkowska wynosić będzie 25 zł; obowiązkowa wpłata na prenumeratę rocznie 50 zł.

2. Roczna składka członka zagranicznego wynosić będzie 5 dolarów amerykańskich; składka zniżkowa dla członków Amerykańskiego Towarzystwa Matematycznego, przyjętych na zasadzie wzajemności 2,5 dolara. Członek zagraniczny, który płaci składki, otrzymuje bezpłatnie „Roczniki PTM". Nowe stawki obowiązują od roku 1964.

3. Wysokość wpisowego dla członka wstępującego do PTM wynosić będzie 25 zł. Członkowie zagraniczni nie wpłacają wpisowego. Obowiązek wpłacania wpisowego wprowadzony zostanie z dniem 1 stycznia 1964 roku.

4. Na wniosek Naczelnego Redaktora „Roczników" powołano nowy Komitet Redakcyjny „Prac Matematycznych" w następującym składzie: prof. A. Bielecki, doc. S. Balcerzyk, mgr J. Brzeziński, prof. S. Gołąb, doc. J. Górski, prof. S. Hartman, dr J. Musielak, doc. Z. Semadeni (sekretarz), prof. K. Tatarkiewicz.

Zostały wybrane nowe władze PTM w następującym składzie:

Prezydium Zarządu Głównego: prezes PTM — prof. Franciszek Leja, wiceprezes PTM — prof. Roman Sikorski, sekretarz PTM — dr Tadeusz Iwiński, skarbnik PTM — prof. Wiesław Sadowski.

Członkowie Zarządu Głównego z wyboru: — prof. Kazimierz Kuratowski, prof. Edward Marczewski, prof. Edward Otto.

Komisja Rewizyjna: prof. Zygmunt Butlewski, doc. Leon Jeśmanowicz, prof. Jerzy Łoś, prof. Julian Perkal.

Jury nagród: prof. Karol Borsuk, prof. Kazimierz Kuratowski, prof. Jerzy Łoś, prof. Edward Marczewski, prof. Stanisław Mazur, prof. Andrzej Mostowski, prof. Władysław Orlicz, prof. Czesław Ryll-Nardzewski, prof. Tadeusz Ważewski.

Prof. E. Marczewski w porozumieniu z nieobecnym na Walnym Zgromadzeniu prof. H. Steinhausem poruszył sprawę trudności matematyków zatrudnionych w przemyśle, handlu i technice. Absolwenci uniwersytetów nie są przygotowani do takiej pracy, brak także norm dotyczących wynagrodzenia. Walne Zgromadzenie powołało Komisję do spraw matematyków zatrudnionych w gospodarce i technice w składzie: prof. H. Steinhaus (przewodniczący), doc. H. Grużewska, dr A. Kiełbasiński, prof. J. Oderfeld, doc. Z. Opial, doc. S. Paszkowski, prof. J. Perkal, prof. W. Sadowski z prawem kooptacji nowych członków.

Na tym wyczerpano porządek obrad. Prof. R. Sikorski podziękował Zarządowi Oddziału Krakowskiego i jego prezesowi doc. J. Górskiemu za zorganizowanie ciekawej konferencji naukowej, prelegentom za interesujące wykłady oraz licznie zebranym delegatom i uczestnikom sesji naukowej i zamknął obrady o godz. 17.30.

Protokołował:
/—/ Dr Tadeusz Iwiński

Przewodniczył:
/—/ Prof. dr Władysław Ślebodziński